

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV.

Ч. 189.

Джерзі Ситі, Н. Дж., п'ятниця, 14-го серпня 1936.

— VOL. XLIV.

No. 189. Jersey City, N. J., Friday, August 14, 1936.

THREE CENTS

ЮДИНА РОБОТА БОЛЬШЕВИКІВ

Львів. — У селі Стебнику, дрогобицького повіту, кілька місцевих большевиків захопили заряд українського „Церковного Дому”. Отаборившись там, вони розвели свою „суспільно-освітню” роботу, лаючи капіталістів, буржуїв, та прославляючи інтернаціонал. Але у практиці вістря своєї ненависті вони звертали не проти капіталістів, чи буржуїв, тільки проти місцевого українського священика і вчителя. Своїми доносами вони досягнули це, що вчителя перенесено на Познанщину. Лишився тільки священик, якого один з комунарів на своїх зборах радив „завязати в мішок та вкинути у воду, а тоді вже шляк трафить Україну”.

Коли 19-го липня ц. р. кружок „Рідної Школи” хотів дати в тому Домі дитячу виставу, большевицькі комунари, що зорганізовані в „Робітничу Громаду”, запросили собі до помочі 200 жидівських і польських однодумців і коли діти хотіли йти на сцену, вони зчинили галабурду і дітей не допустили. Діти відійшли з плачем. Тепер, щоби пошкодити місцевому дитячому садку, що його веде „Рідна Школа”, большевицькі каїни творять новий „комуністичний садок”, у якому обіцяють виховувати дітей в „марксистському дусі”. В той спосіб нищать большевицькі запроданці українське життя, а все це під прапором „боротьби з капіталом”.

ЛІЗУТЬ БРУДНИМИ ЧОБІТЬМИ В НАШУ ДУШУ.

Львів. — Читальня „Просвіти” в Загір'ю дістала від староства в Зборові письмо, в якому пишеться: „Поручається зарядові читальні, на підставі арт. 16. розп. П. Р. з 27. X. 1932, виключити Івана Б. з членів читальні Просвіти, як теж заборонити йому відвідувати льокань, та впровадити п'ятьох днів доносів про виконання цього розпорядку тутешньому старостві Коцул, староста.” Треба додати, що виключений І. Б. нічим не провинився проти читальні, тільки був її діяльним членом.

ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАФТОВОГО ШИБУ.

Львів. — В Михнівцях, коло Устрик Долішніх, відбулося 18 липня ц. р. врочисте посвячення українського нафтового шибу. На посвячення прибули численні гості, як теж мешканці околичних громад. Шиб дістав назву „Король Данило”. Він належить до місцевої української спілки, якої директором є д-р Ільницький.

ТАК, ЯК ЗА ЦАРСЬКИХ ІМПЕРАТОРІВ.

МОСКВА. — Червоні імператори будують у Москві величезний триюмфальний лук, з 12 колонами, з фігурами богинь, воїнів та колесниць, запряженої в шестеро баських коней. Лук цей має зображати перемогу большевиків над їх ворогами.

МОСКОВСЬКИЙ ПАЦИФІЗМ.

МОСКВА. — Советський уряд видав декрет, яким обнижує поборовий вік до армії з 21 на 19 літ. Таким чином большевики задумують збільшити стан своєї армії з 1,300,000 на 2,300,000 воїків, хоч уже нині правильна большевицька армія щодо числа є найбільша на світі.

РОЗБИРАЮТЬ ЦЕРКВИ І БУДУЮТЬ ШЛЯХИ.

МОСКВА. — Большевицькі „Ізвестія” з 26 липня ц. р. доносять, що на Кубані советські комісарі впали на дуже добрий мистецтво. Вони розбирають церкви, а цеглою і камінням з церков вимощують шляхи. „Ізвестія” бідкаються, що „нема машинних валів, які втасували б та зрівняли це каміння, бо так як тепер, тяжко по ним їздити”.

НОВА „ЧИСТКА” СЕРЕД БОЛЬШЕВИКІВ.

МОСКВА. — Кореспондент „Нью Йорк Таймсу” доносить, що большевики розпочали нову „чистку” в рядах своєї партії. Враз з тим большевицька преса розпочала крикливу кампанію проти всяких „троцькістів, фашистських агентів, ворогів революції, кулаків, та терористів”, які закріпилися до комуністичної партії і розточують її з середини.

ПОЛЬСЬКО-ФРАНЦУЗЬКА ЗГОДА.

ВАРШАВА. — Тут приїхав французький генерал Гамелін, якого на стації зустрів Ридз Смігли, теперішній диктатор Польщі, та багато інших польських генералів. Зустріч була дуже щира. Товпа кричала „хай живе Франція”. Майже ціла польська преса помістила теплі привітні статті, а урядова „Газета Польська” написала: „Французько-польський союз є найсильнішим обопільним договором в Європі”. Польща сподівається тепер дістати від Франції зброю і гроші на мілітарні цілі.

З ЕСПАНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

САН СЕБАСТІАН (Еспанія). — Революційні війська генерала Франка штурмували без успіху Сан Себастьян. Зате вони здобули Тольозу і тепер при помочі німецьких і італійських літаків підготовляють повітряний наїзд на Мадрид. Обі сторони хваляться перемогами.

СВЯЩЕНИК І ВЧИТЕЛЬ ВТОПИЛИСЯ.

В Сохачеві в місцевій річці Бзурі купався якийсь хлопчик та, натрапивши на глибину, зачав топтатися. На рятунок потопляючому поспішив Й. Новаковський, учитель торговельної школи, але й він зник по кількох хвилинах під водою. Бачучи те, рим.-кат. священик Ф. Чудний став рятувати потопляючих. Та вчитель вхопився сильно священика й оба потонули. Селяни кинулись на поміч і врятували ще хлопця, а вчителя та священика по витягненні з води не вдалося вже врятувати.

АРЕШТУВАЛИ ФАЛЬШВИННИКА ГРОШЕЙ.

В Брустурові, пов. Косів, поліція арештувала Олександра Пичука під замітом фабрикування фальшивих монет. При арештуванні знайшли 17 штук фальшивих однозлотівок і форму до відливання.

ЖИВЦЕМ ПОХОВАНИЙ.

Іван Мартишук із Гриняви, пов. Косів, виборався на прогулку в Чорногорі. Під верхом Піп Іван зіснулася на нього скала і за хвилину засипала його камінням. Тяжко раненого Мартишука швидко другого дня знайшли гуцули і відвезли до дому.

НЕЩАСНЕ КОХАННЯ.

Андрій Шуль, рядовик 2 п. підгалицьких стрільців у Сянтині, вбив у Неличі, пов. Самбір, багнетом свою суджену Емілію Копчиківну, опісля сам застрелився. Рішився на це тому, що Копчиківна завела, що не вийде за нього.

ВБИТИ ЗЛОДІЙ.

В Куляві (Жовківщина) під будинком громадянського уряду знайшли трупів двох відомих у селі злодіїв, що їх хтось повбивав револьверними стрілами.

ФАЛЬШУЮТЬ ГРОШІ.

Фабрику фальшивих монет відкрили в Грудзьонду, в помещанні якогось Рушкі. В хаті знайшли всі машини до фабрикування 2 і 5-злотівок та 300 штук фальсифікатів. Арештували рівночасно всіх 6 фальшивників. Рушка намагався втекти вікном, але його постріляли.

ТРУП У ЛІСІ.

В липницькій лісі коло Чорткова знайдено вбитого рільника Натана Трибля. Убитий одержав 25 глибоких штилетових ударів, а голову розрубано йому сокирою. Душегубців шукають.

СПЕКА В АЛЯСЦІ.

Хоч місто Нам в Алясці є 145 миль нижче від північного підбигуного кола, 3. липня була там така спека, що і білий їскімоси мусіли шукати полегші у хвильях залуви Берінга. До води гнали їх та кож хмарі комарів, що намовжались по тижневі майже постійного дощу. Температура до 81,4 ступнів Фаренгейта і це була найбільша спека за 30 літ.

ТАКОЖ СПОРТОВЦІ

Минулої зими советські часисписи багато писали про „історичне” досягнення червоних спортсменів, що на лещетах перебігли трасу Москва—Петербург. Лещетарів прощали окремі делегації на старті, та ще більше ентузіастично витали їх у Петербурзі. Пішли телеграми на всі сторони, великий бенкет і промови. По повероті до Москви учасників роздали медалі та грошові премії. Тимчасом тепер, по кількох місяцях, виявилось, що спортсменів більшу частину переїхали поїздом. Найшкварше, що учасники цього марафонського бігу призналися достойникам з фізкультури до свого „ухилу”, але ці поради не признаються до цього прилюдно.

ПРИ ПОМОЦІ СКЛЯНКИ НАМАГАВСЯ ВІДБРАТИ СОБІ ЖИТТЯ.

Безробітний з Ченстохови намагався відібрати собі життя в судових арештах у Сянтині, де його приміщено під замітом обрідження церкви в Княжу, пов. Сянтин. Склом зі склянки перетяв він собі жилу в руках і пробував розпороти собі живіт.

ВБИВ ДІВЧИНУ, БО НЕ ХОТІЛА ВИЙТИ З НЬОГО ЗАМУЖ.

Тарас Сандулик убив двома стрілами з револьверу в Сянтині Марію Мардеревич. Причиною вбивства було те, що вона відмовлялася вийти за нього заміж, бо він мав відбуті 20 місяців в'язниці, кару за крадіж, а по відбутті карі мав бути видалений до Румунії як румунський громадянин. По вбивстві нареченої вбивник лішов на город, де стрілив до себе в груди і тяжко себе поранив. Убивника в безнадійному стані відвезли до лікарни в Сянтині.

ХОТІЛИ УВ'ЯЗНИТИ ШЕРИФА.

В Торонті (Канада) скоїлася цікава подія: власники одного дому одержали від судді Кінгстона дозвіл відібрати свій дім від ветерана світової війни за заляглий чинш. Шериф Горі виправився з шістьма людьми виконати розказ суду, але коли прибули на місце, побачили, що дім обложеной кількома сотнями людей, приятелів ветерана. Шериф покликав до помочі поліцію. Прибуло їх шість, але з тою силою не вдалося виконати розказу суду. Тоді шериф удався по вказівці до генерального прокуратора Ровба. Той порадив йому справу оставити так, як була, що шериф зробив. Але власники дому не хотіли оставити справу, так як була, отже віднеслися до того самого судді Кінгстона, котрий негайно велів арештувати шерифа Горі за зневагу суду й невиконання судового розказу. Але шериф, як судовий урядник, теж виставився на ділі, і негайно зробив відклик до найвищого судді Ровба, котрий уважав невможливі по тижневі майже постійного дощу. Температура до 81,4 ступнів Фаренгейта і це була найбільша спека за 30 літ.

А власники дому питають: „Ну, а де ми тепер подінемося, коли рішення суддів не виконуватимуть?”

ПЕРЕГАНЬ ДРУГОГО ГОСПОДАря.

Грицько Петрашук, господар зі Стечеви (Снятинщина), вертаючись кінсьми з поля, хотів перегнати другого господаря й у повний розгон наїхав кінсьми на Олену Васильову зі Стечеви, причім його жоні тяжко її протавили. Васильову в грізнім стані відвезли до лікарни в Сянтині.

СТРАШНИЙ ВИПАДОК.

В Кіньчаках Старих, пов. Станіславів, 72-літній Гриць Кримінський і його син Степан розбирали стару хату. Та в одній хвилині впала на них стіна з розваленого дому. Оба згинули на місці.

КІТКА ГОДУЄ КОЙОТІВ.

Кітка на фермі Френка Вайлда у Вінтерборн, Алберта, страждала недавно свої котят, однане вже забула свою втрату, бо на місце втрачених котят принесено їй 4 маленьких койотів (степових вовків), яких вона приняла за своїх і годує їх своїм молоком. Згаданих малих койотів викопано з ями в часі полювання на вовків у місцевості, що лежить 10 миль від західних границь Едмонтону.

ОРГАНІЗУЮТЬ ПОЛЬСЬКИХ ЖИДІВ.

До Торонто їзджаються жидівські делегати з цілої Канади, щоб обговорити справу організації жидів, що походять з Польщі. До польських жидів причисляють і всіх жидів галицьких. Речники жидів кажуть, що організації польських жидів знаходяться по цілм світі, тільки нема її в Канаді.

ДУХОБОРИ ТЯЖКО ПОБИЛИ ПОЛІЦАЯ.

Міська поліція в Саскатуні арештувала трох духоборів, підозрівавши їх, що вони тяжко побили поліцає Джека Лова в Блейн Лейк. Поліцає побито, коли він не допустив до підпалення дому Івана Бондарова, бувшого секретаря Петра Веригіна. Поліцає пильнував дому Івана Бондарова, будинок Чудкова і школи Славіянка, бо в околиці від кількох тижнів панував неспокій і можна було сподіватися підпалів. Між духоборами повстало роздвоєння і їх відломок, Сини Свободи, дістали остоорогу, щоб не брати участі в роковинах 29. червня в околиці Блейн Лейк. Поліцає пильнував дому Бондарова, який був на святкування роковин, коли надійшли три чоловіки з бомбою до підпалювання. Поліцає крикнув на них, а ті кинулись на нього, відібрали револьвер, а потім тяжко його побили і відійшли. Поліцає всміх доповзати до телефонної дати, знами про себе своїм товаришам в Блейн Лейк. Він був так тяжко побитий, що треба було літаком забрати його до шпиталю в Принс Алберт.

Арештування наступили на основі його опису напасників. Арештовані є Фред Марков з Ватсон, Саск., його син Сем Марков з Ленгем і Іван Антифеєв з Есквіт.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ПРИХИЛЬНИКАМИ ЛЕМКЕ

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Сюди вже почали їздитися делегати на конвенцію „Краєвої Партії Суспільної Справедливості”, що її створив о. Чарльз Коклін, відомий радіовий проповідник, римо-католицький священик, хоч конвенція має початись аж у п'ятницю.

Завідувач конвенції Волтер Дейвіс заповів, що він постарается про те, що зробить таку конвенцію, що супроти неї конвенція Республіканської Партії буде виглядати як підрядне представлення. Тимчасом у передодень конвенції назриває поважне непорозуміння між провідниками цієї організації та звязаної з нею організації д-ра Тавнсенда й організації покійного Гуї Лонга, луїзіанського диктатора. Дейвіс саме не хоче допустити промовляти на конвенції нікого з тамтих партій. Обурені таким поступком тавнсендисти заповідають пімсту.

Ця конвенція має виступити гостро проти „нового розділу” президента Рузвелта, заявити своє підозріння супроти кандидатури Ландона та проголосити кандидатурою Лемке.

ЩЕ ОДНА РЕОРГАНІЗАЦІЯ ГРУПИ ТАВНСЕНДА.

ШКАГО. — Тавнсендівська організація пенсій на старі літа переводить реорганізацію. Зносить окружні канцелярії та заводить безпосередні зносини між місцевими організаціями й централею в Шкаго.

Деякі провідники невдоволені з д-ра Тавнсенда та, покинувши його, перейшли до опозиції, що недавно внесла судовий позов проти Тавнсенда, добиваючись звід у видавання фондів організації.

БЕЗПАРТІЙНА ЛІГА ПРАЦІ ПРО ЛАНДОНА.

ВАШИНГТОН. — „Безпартійна Ліга Праці”, що зорганізувала робітничі юні для переведення повного вибору президентом Рузвелта, видала публичну заяву проти Ландона, кандидата Республіканської Партії.

Заява каже, що Ландоном правлять дві великі бізнесові групи, а саме трост для видавання шкільних книжок та трост для виробу електричної сили. Заява далі закидує Ландонові, що як губернатор стейту Канзас він занедбав зовсім шкільництво з великою шкодою для молоді.

СЕНАТОРИ ЗА РОЗКРИТТЯ ШПИГУАСТВА ПРОТИ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет для розсліду шпигунства проти робітників, що стоїть під проводом сенатора Ла Фолета, вже видав велике число завізань на переслухання.

Комітет думає відбуктувати переслухання в тих місцях, де шпигунство найбільше, отже: в Нью Йорку, Філадельфії, Пітсбургу, Дітроїті, Атланти й Нью Орліансі. Між першими свідками, завізваними на переслухання, є агенти відомих шпигунських бюр.

НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК ЧЕРЕЗ ГАЗОЛНУ.

КВІНС (Нью Йорк). — 56-літня пані Елен Кидбі померла в Квінс Госпиталі від полегчення, які вона дістала від газоліни, що зайнялася від газової кухні. Пані Кидбі вживала газоліни до чищення одніня, але держала відкриту баньку з газоліною за близькою від горючої полуміни.

Крик жінки почувли її сини, 29- і 16-літній, та збігли з горішнього поверху вниз. Мати стояла вся в огні. Вони стали душити огонь і самі сильно попеклися. Як приїхав амбулянс, лікар обв'язав їм руки й лишив їх вдома, а матір узв до шпиталю. Там вона скоро померла серед мук.

ОСТЕРГАЮТЬ ПЕРЕД ПАЖОРАМИ.

НЬЮ ЙОРК. — Фріц Кроне, капітан корабля „Берлін”, що належить до Північно-Німецького Лойду, видав при приїзді корабля в ньюйорський порт публичну остоорогу до американців, які купаються на берегах Атлантичного океану, що здовж берегів Лонг Айленду й Нової Англії моряки корабля бачили багато пажорів.

Моряки „Бремена” приглядалися через далековиди завзягати боротьбу між пажором та рибомечем. Боротьба була така завзята, що звірята декілька вискакували з води на 6 стіп, щоб кусати противника.

Немовби на підтвердження остоороги доносять з Бостону, що три рибакі, що виїхали на ловлю риби на лодці „Реймонд”, звели 15-мигноту боротьбу з великим пажором, 20 стіп довгим. Пажор наперед ковтнув вудку і більшу рибу, що піймалася на вудку, а потім кинувся на лодку. Рибакам удалося пажора зіпхнути в воду й відігнати. Був це пажор з тої породи, що має ніс як рикаль.

ПАРТІЯ ПРАЦІ

Великий ньюйорський щоденник „Нью Йорк Таймс“, що звичайно вважається в Америці за найбільше типічного висловника капіталістичних інтересів, уважає за відповідне передискутувати в першій передовиці питання повстання в Америці партії праці.

Приходить він до цієї справи на основі донесень про збори „Безпартійної Ліги Праці“, що відбулись онді у Вашингтоні. „Таймс“ думає, що на цих зборах проявилось вже виразне бажання створити таку партію праці.

„Нью Йорк Таймс“ каже, що думка окремої партії праці стоїть у суперечності з традиційною політикою американських юній. Досі юній в Америці правильно вважали за кращу політику для себе задержати політичну невтральність, а добивалися для себе кращих умов торгма з великими партіями, обіюючи віддати голоси за кращого приятеля. Такої самої політики держалися довго робітничі юній в Англії, але остаточно вони покинули її й перейшли до організування спеціальної партії праці, що опиралася на думці, що робітники це окрема класа, що має свої інтереси, незгідні, а то й противні інтересам класу підприємців, і тому робітники повинні мати окрему політичну партію.

„Нью Йорк Таймс“ підкреслює, що організуванню окремої партії праці в Америці не стоїть наперешкоди ніякий закон. Тут усякому вільно організувати політичні партії, які йому подобаються. Можна зорганізувати не тільки третю, але й четверту й п'яту партію. І може вона бути класовою, як організаторам це подобається.

Однак „Нью Йорк Таймс“ сумнівається, чи за організуванню спеціальної партії праці промовляє політичний розум. „Таймс“ каже, що для цього тепер не підходячий час, бо тепер іде боротьба між юніями, зорганізованими за фахами, й юніями, зорганізованими за промислами. Крім того американські робітники мають певні політичні звички: ледви чи захочуть вони приступати до партії праці, звички вважати себе демократами, республіканцями чи соціалістами. Накінець, каже „Таймс“, американські робітники не думають про себе як про робітників на все, але як про будучих підприємців. Мовляв, в Англії Партія Праці повстала через те, що там поширилося переконання, що хто стане робітником раз, остається ним навсе. В Америці „Таймс“ добуває іншу традицію; і вона не дасть робітникам зорганізувати партії праці.

Що „Таймс“ до певної міри має слушність, не можна заперечити. Досі справді в Америці не було робітництва, що думало про себе як про постійних робітників. Однак „Таймс“ не числиться з тим, що ця психологія американського робітника від часу депресії сильно й скоро зміняється. Серед американських робітників назріває тепер якраз переконання, що хто раз стане робітником, той правильно робітником останеться навсе. Мало хто може мати надію пробитися між підприємців; а як пробється, мало хто може мати надію там навсе остатись. Отже чи не назріває в Америці пора на партію праці?

Матильда Серао.

ЧОРНОКНИЖНИКОВА ТАЙНА

У 1220-му році володів у Палермі та в Неаполі великий і добрий король Фридрих II. Тоді то притрапилися предивна пригода. Хочу вам радо розповісти її. При вулиці Деї Кортелярі був невеликий дім, вузький, однак високий. Вікна на маленькі в олов'яній оправі. Кризь шибі було майже невидно, такі були брудні. Брама була низька, стара, сходи стрімкі та нечисті. Рідко відчиняли вікно в цьому домі. Люди переходили скоро повз цей дім, бояжчи кидати оком на будинок і може кризь зуби говорили якийсь прокляти. Бо в цьому домі жили люди не доброї слави. На першому поверсі жив старий ляхвар, гідний наслідник Юди Іскаріота, що продав Христа за срібняки. Ошуканець, що бідних людей доводив до жebraцької торби. На другому поверсі жила гарна жінка, одна з тих, що чоловіка приводять до спокуси та прокляття. На третьому поверсі жило подружжя, підозрілі люди. За два вони оберталися поза домом, а як ввечері вернулися, билися, що аж у всьому сусідстві го-мін ішов. Та околиця жахалася не тих гідних сусідів. Ані захланність ляхвара, ні визивають очі куртизани, або дикі крики сварливого подружжя не могли так налякати прохожих. То був несамотвий дім із усіми мешканцями, а передовсім чорнокнижник Чіко. Богобоязні християни, скептики вимовляли закляття та йшли далі. Хоч Чіко рідко виходив, а ще рідше відчиняв вікно, боявся його нарід,

Д-р Остап Гриняй.

З БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПЕКЛА НА СОЛОВКАХ

(Тайні соловецького „шпиталю“. — Заслані жінки).

У продовженню моєї статті про книжку Ольги Дітрієвої про большевицьку Росію я подаю оцим як дальшій зразок розмалювання нею картини вимок „Остров муч“ (Чу-Ву-Ву, № 5) в мовбу „Не-реклади“. Тут авторка, зазначивши, що недовго після її заперотрення на Соловках вона, виснажена переживаннями, занедужала так тяжко, що мусила її перенести в шпиталь, каже далі так:

„Коли мене туди занесли, я була непритомна, через що мої сторожі думали, що я вже конаю, і лишили мене в спокую (!) І це й було одно-одиноке, чим я тут покористувалася, бо зрештою ліків в аптеці майже ніяких не було, а як харч давали в шпиталі два рази дельно горнятко юшки, позатимже найслабші хорі діставали що другий день (підкреслення авторки — О. Г.) 200 гр. молока. Що ж до приміщення тут, то я лежала з 20 іншими хорими в кімнаті, що була призначена на дві особи, а в кожній із сусідніх кімнат було такеж переповнення, причім хорі лежали й на коридорі, просто на землі. Отак, що треба було проходити почерез них, щоб дістатися до наших двох кімнат та це й до третьої, призначеної для хорих на недуги заразливі. Та ота третя кімната була таксамо переповнена, як і дві інші, а лежачим там недужим не боронив ніхто ходити собі по вподобі до інших хорих, коли це їм так подобалося.

„І всякого роду хорі лежали в моїй кімнаті, навіть породільні з їх немовлятами, причім я й не потребує додати, що смертельність між ними хорими була надмірно велика, через що кожного ранна приходили забирати трупів. Мертвих найперше роздягали до-гола, а потім дивилися їм у рот, заглядаючи, чи нема в них золотих зубів, причім у випадку, коли на них на-

трапили, вилонювали їх. А обнажених трупів виволокали до шопи, що видвигалася саме проти могого вікна, звідкіля забирали описля їх до віз то на сани, скидаючи їх тут або поодинокі, або „в'язанками“, — по десять трупів разом, мов мішки, а потім заковували у спільних могилах. „І лиш у дуже рідких випадках можна було рідні або приятелям покійника добитись у командантів дозволу на те, щоб самому забрати тіло і похоронити його“.

Колиж авторці вдалося згодом подужати настільки, що вона могла — як придатна до канцелярської роботи — повинити службу знову, її перевели до казарми для жіноцтва, де її завданням було вести статистику, що й дало їй змогу писати дещо основніше обставини, в яких живуть на Соловках, загнані туди жінки. Дімітрієвна пише:

„Жінок на Соловках було приблизно 1,000; з них 300 до 400 розділено групами на різні табори островів, а решту держано в голівній казармі. Між ними більшість, значить біля 60%, творили жінки, карані за прості злочини, та повії, здебільша дівчата років 16 до 18, а й нижче 16 літ, однак це всі вже морально здепратовані вщерт. Спершу уряду табору намагалася стягнути тих молодих дівчат в один окремий відділ разом з рівними їм віком молодими юнаками і створити з них так своєрідну „колонію молоді“. Але незабаром показалося, що та „колонія молоді“ стала осередком такої страшливої розпусти, що цього навіть большевицькому командирові було забагато, і з огляду на дівчат ту „колонію“ розігнали, вирішивши зате, причувати молодих людей влаштувати „лови“ на полонених. А коли

ті молоді апаші виявили, що з них добрі поліційні собаки, то їх відслано в колонію Большево коло Москви, де Г. П. У. вишколювало свій до-рощувачів поліційних агентів. А тих нещасних дівчат, яких крайне зіпсуття робило непридатними навіть до вишколення для поліційної служби, переведено було в нашу казарму знову і придано їм нам як співтоварищюк нашого добути.

„Що ж до поліційних арештанток, які творили менше-більше 40% засланого жіноцтва, то тут були здебільша жінки й дівчата, яких засуджено за будьяку там „шпіонажу“. Бо шпіонажею в очач большевиків називають у-же навіть щось таке, як одержування чисто ділових листів з закордону, або давання наукових лекцій чужинцям і тим подібне. Шпіюнами вважа-лися теж свояки або приятелі людей, що їх помордовано за політичні погляди, противні думкам комуністів. Відомож ось, що коли йде про справи політичні, то за поведення, чи там політичне наставлення члена даної рідні большевики потягають до відповідальності і всю його родину. Отак до тих „політичних“ належали теж жінки православних священників та жінки професорів, бо це був саме час, коли большевицький уряд рішився винищити останню решту верств освічених. Таксамо було тут багато селянок як жертв карних експедицій, висланих на села з метою насильного насаджування „колективного режиму“. Все це були чесні й добрі жінки, яких привя уле-кашувала нам співжиття з ординарними повіями тай з таким іншим шумовинням людства. А позатим було в казармі й багато черниць. Засилані іноді цілі монастирі з їх ігуменями на чолі. Я пригадую ось одну ігумену, вже 86-літню жінку, яку з одного монастиря на Кавказі, де провела майже все своє життя, загнали на Соловки, і яку страхиття довгого транспорту просто зломили так, що вона за весь час не всилі була рухнутися. Але незабаром описля суди-

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Tel. „Свободи“: BERgen 4-0237. — Tel. V. H. Союзa: BERgen 4-1016.
4-0807.
Адреса: „СВОБОДА“, P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

дось їм перебути враз з іншим тортуру другого транспорту, а саме — на Сибір. Я бачила тоді, як несено її в носилках на пароплав, що мав тут майже дев'ятьдцятьлітню мученицю повезти в пустиню, де й найдужчі чоловіки не всилі жити ніяк.

„І взагалі — поведінка з усіми мешканцями жіночої казарми була без ріжниць особи однаково тасам, через що змоги втекти від того страшного товариства не було ніякої. Це лиш упродовж одного короткого часу дозволювала нам одна з команданток, яка була трохи ліпша ніж інші, вибирати собі підхожі місця в казармі по волі, завдяки чому найближче угрупунання було нами переведене — відповідно до наших симпатій, і я не була примушена мати сусідкою якогось типа з найгіршого шумовиння. Але ця поледша тривала всього 3 місяці. Бо опісля приїхала до нас з Москви якась велика риба на інспекцію, і зараз цей панок страшенно обурився тим, що зустрінув у нас „упривлеєні кімнати“, тобто такі, що — не тонули в бруді. Надаремно наша командантка силкувалася виправдати наш „злочин“ тим, що канцелярійні робітничі приходять у хату з роботи щодно в 1/2 12 вночі, і бажалиб тоді мати хоч трохи спокою і чистоти в хаті, особливо ж з погляду на те, що в цих сусідніх кімнатах аж лячуть від крику, сварки та чергової бійки заперотрених повій. Всі оті аргументи не переконали нашого шефа ніяк, командантку за кару усунено, і водночас наказано з усією суворістю, що повії не сміють бути відокремлені від інших жінок, а

навпаки — рівномірно розділені у всі кімнатах. І від того часу цей наказ виконувано точнісінько, що є мені ще одним доказом на те, що така ганебна поведінка з пристойними жінками є гаразд обдуманна і з кожного погляду офіційно приписана“. (Очевидно, бо й на теж Толсті, Достоевські, Горкі, Купріни та Арцибашивини впродовж усього свого життя розмалювали та прославляли московських повій як найкращих репрезентанток московського жіноцтва, щоб тепер ті мерзаві повії Росії панюшилися скрізь як гідна прикраса большевицького режиму. І відомож зрештою загально, що навіть така офіційна представниця большевицької Москви, як таваріщ Машка Колонтай, славетна посолка і письменниця купрінівського типу, це жінка такої моралі, що добула в Європі слави „Мессаліни революції“). — О. Г.)

На тім я покищо мій вимок з книжки нашої авторки кінчу, до якої однак при нагоді ще повернусь.

Женячка.

Батько до будучого зятя: Чи ти думаєш, що зможеш удержати мою дочку, колиб ти з нею женився?

Будучий зять: Так, можу!

Батько: Чи ти бачив коли, як вона їсть?

Зять: Бачив.

Батько: А чи ти коли бачив, скільки вона їсть тоді, як ніхто її не бачить?

примітили червоно-бурі плями, схожі на калюжі крові, а Чіко на великому столі з мармурово плитою кравав ножиком щось тендітне-ніжне. Один упевняв, що то були дитячі реченята, другий, що жабячі ніжки, а третій, що то була шкіра з вужа. Чіко чув її підозріння, підімався та йшов далі своєю дорогою...

Колись той Чіко був багатим парубком, що вмів навтішатися своїми багатствами та молодістю. Його любили й може і він любив. Мав палату та расові перегонові коні, багато-багато самоцівтів, дорогих одягів і дорогіших мустецьких творів. На всіх святах, бенкетах, балах, турнірах усе був перший. Однак втішався цілунками жінок, дикими бійками своїх суперників і сильними винами на бенкетах. Та як його майно стало розпалуватися, повтікалі добрі приятелі й гарні жінки, як воно все буває. Та Чіко читав старинних письменників, тому добре пізнав фільософію життя і не журився. Так то він тепер стояв понад юрбою та в своїй самотній думав. Коли так роздумував над минулими приємностями, прийшло йому на думку винайти щось таке, що безпосередньо причинилось би до щастя людей, проминаючого щастя, якому він хотів дати щось тривале. Тому купував книжки та пергамент, студював довго кожного дня робив нові досліди, помилявся, зачинав наново, не спав і втрапив на це останнє майно й останні літа. Довго не мав успіху, та не втрапив надії. Працював для щастя людей, а ця гарна мета була причиною, що він бачив привиди, які додавали йому заохоти. Після довгих літ праці та тру-

дійшов до мети. Та як усі винахідники, придумував усе нові уліпшення, щоби потім міг сказати з гордістю: „Даю вам це гарне й викінчене!“

Та Чіків балькон сусідував із дверми мешканця Джованеллі ді Канціо. Ця хитра та підступна жінка мала гострий язик, якого лише жінка може бажати собі. Її наймілішою роботою було підглядати, що роблять сусіди, а що довідалася, то обертала на сплетні або у своєю користь. Не треба згадувати, що Джованеллі найбільше напосілася на старого чорнокнижника, а ніщо з цікавості не могла спати. А всеж їй не вдалося щонебудь підглядати. Зі злости була ще злобніша та що дня більше дошкулювала своєму чоловікові. Її чоловік був кучарчунком у королівській палаті. Народня приповідка каже, що жінка здобує все, на що завізьметься. Вкінці Джованелля довідалася про тайну бідного Чіка. Чи слідкувала його кризь діру в стіні, чи кризь щілину у дверях, не знаю; знала лише, що вона підглянула його, хоч двері були замкнені, а вікна заслонені. Раз сказала Джованелля до свого чоловіка:

— Скажи королеві кучареві, що я знаю одну нову чудову страву, яка лише гідна є, щоб її їли на королівському столі.

— Жінко, чи ти з глузду зсунулася?

— Хай мені язик покрутить, коли я говорю неправду!

І вона вкінці вговорила свого чоловіка, що він згодився поговорити з кучарем. Цей сказав це майордомові (управителеві), а майордомо повідомив про це графа, а вкінці граф відважився сповістити про це короля. Ця думка спо-

добалася королеві так дуже, що він дозволив допустити кучарчункову жінку до кухні, щоби сама приладила цю знамениту страву.

Джованелля прийшла мерщій і за три години страва була готова. Робила цю страву ось як: насамперед замисила найгарнішої муки з водою, сіллю та яйцями на тісто. Це тісто обробляла довго, щоби було мягеньке наче полотно, потім ножиком покряла на тонесенькі пасочки, які опісля скручувала наче рурки та сушила на сонці. Потім у посудині замішала свинячого смальцю, дрібненько покраяної цибулі та соли. Як цибуля присмажилася, дала до того великий шматок мяса, а як воно змякло та гарно зарум'янилося, полила все гарним густим соусом із помідорів, які перетирала кризь сито, опісля посудину прикрила й оставила все на слабому вогні, щоби ще варилось.

Прийшла обідова пора. Вона кинула ці рурки з тіста на кияток, а як вони там парували, взялася терти на терку великий шматок того гарного сиру, що його роблять у Льоді, та який має назву від міста Парми. Тісто зварилось. Джованелля виняла тісто з води, подержала, щоби стекла до останньої каплі та виспала до порцелянової миски, а потім на переміну дала на це то-ложку соєу, до трохх сиру.

Цю знамениту страву принесли перед Фридриха II. Він глянув здивовано на чудо кучарського мистецтва. Не міг відірватися від цієї страви. Сказав прихилити Джованеллю та спитав її, як вона зуміла злучити все до такого гарного вигляду, запаху та смаку. Вона, підла, відповіла, що ягоди у сні виявили їй цю

тайну. Могутній володар приказав своєму кучареві навчитися від Джованеллі варити цю знамениту страву, а їй подарувати сто таларів. При цьому запримитив, що треба добре винагороджувати тих, які так дуже причинилися до щастя людей.

Кожний шляхтич і кожний достойник хотів довідатися про славний припис і посилав свого кучаря до обманниці, а за науку платили їй гарні гроші. Після достойників прийшли багаті громадяни, потім купці, пізніше робітники, а вкінці вбогі. Вони давали цій жінці, що могла. До шістьох місяців увесь Неаполь заїдав макаран. Це слово походить від макарос, божеська страва — а Джованелля заблаготіла!

А тимчасом Чіко у своїй кімнатці все ще старався уліпшити свій винахід. Радів задалегідь тією хвилиною, коли його винахід стане відомий, а сам він втішатиметься тим, як люди дякуватимуть йому, як обдаровуватимуть та як подивлятимуть його. Абож то винахід знаменитої страви не варта стількиж, як відкриття нової комети або невідомої комети? Тому слава винахідників!

Одного дня, як уже невдовзі мав Чіко виявити свою тайну, вибрався вулицями, щоби трохи відітхнути. Як прийшов до Порта дель Капуто, зачув нараз відомий запах. Здрігнувся та хотів перекопати сам себе, що помилявся. Мучений цікавістю, ввійшов до того дому, з якого доходив цей милдий запах. Спитався господи-ні, яка заглядала в горнець на кухні:

— Що ви варите?

— Макаран, добрий ділусю.

— Хтож вас навчив цього?

— Джованелля ді Канціо.

— А від когоч вона навчилася?

— Каже, що янгол показав їй це. Вона насамперед дала покоштувати королеві, потім увесь Неаполь забажав їсти цю божеську страву. Куди ви не поступили би, бідний дідусю, в найбагатшій палаті побачите, що там у горшку вариться макаран. Може ви голодні? Може покушаєте?

— Дякую, спасибі.

Бідний чорнокнижник поплентався з трудом по місті та переконався всюди про зраду Джованеллі. Сторож королівської палати розповів йому ту саму історію про сон і про янгола. З того всього набрав такого обридженія, що з розпую повернувся до дому, порозбивав склянні рурки та реторти, горшки, кухню, мармурову плиту, ножки та попливав свої хемічні книги. Потім покинув місто, щоби вже ніколи не вертатися. Самособою сусіди впевняли всіх, хто хотів слухати, що Чіка забрав чорт. Та як прийшла Джованелля остання година, вона призналася до вини та вмерла з криком на устах, як грішниця, що йде до пекла. Та й тоді не признали права бідному Чікові. Та переказ каже, що Чіко у відьомську ніч при вулиці Кортелярі крає макаран. Джованелля рвтирає помідоровий сос, а чорт до цього трого рукою пармезан, другою поправляє під кухню.

Та чи Чіків винахід має свій початок із неба чи з пекла, то він усекажи причинився до щастя неаполітанців і мабуть до кінця світа воно так буде.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

МІСЯЧНИЙ ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА за липень 1936 року.

НОВИ ЧЛЕНИ:

- V. 1. Іванович Евард.
V. 2. Кривчик Марія, Гурба Микола, Стухалк Анна.
V. 7. Пухер Анна.
V. 8. Шенга Стефанія, Третьковський Іван, Драгушак Евфрозія.
V. 11. Пустельник Анна, Діда Софія, Васильовська Марія.
V. 29. Калупан Анна.
V. 30. Клоп Р. Марія, Коцельник Олена.
V. 36. Ліса Марія.
V. 42. Никифорович Танасій, Гладка Ольга, Балагурок Наталія.
V. 43. Кравець Марія.
V. 44. Михудя Марія, Демчик Стефан.
V. 45. Василенко Ольга, Гарасим Д. Омелян, М. Д.
V. 53. Пук Богдан, Шпікула Павло Ярослав.
V. 58. Діда Марія, Шпікула Павло Ярослав.
V. 59. Батох Геновефа, Галькевич Марія, Никорчук Меланія, Папроцький Стефан.
V. 62. Хуляк Йосиф, Пашук Євген, Староста Марія.
V. 63. Луковський Мирослав, Урсух Юлія, Луковська Ярослава, Сінявський Іван.
V. 65. Зуяк Іван.
V. 67. Кушнінський Мирослав.
V. 68. Лемішка Мартин, Сканий Анна.
V. 72. Бізньовська Анна, Пасичинський Гришко.
V. 73. Заходник Ольга.
V. 75. Михалок Дмитро, Дворчик Анна, Шентак Йосиф, Занкевич А. Стефан.
V. 80. Тимков Михайло, Біндас Анна.
V. 82. Лисек Володимир, Діра Анна, Ільвік Михайло.
V. 83. Кобальчик Григорій, Романов Евард, Карбінчик Іван.
V. 84. Дудко Володимир, Клаубчак Анна.
V. 85. Роголь Юрій.
V. 86. Бойф Марія.
V. 87. Хорт Михайло.
V. 88. Грабінський Володимир.
V. 94. Баровська Стефанія.
V. 95. Борута Антін.
V. 97. Припхан Стефанія.
V. 98. Рудальцев Йосиф.
V. 99. Корнова Анна, Бортник Марія, Залеський Михайло, Бортник Іван, Ільвік Петро, Шпур Ярослав.
V. 100. Кукула Микола, Чубата Марія.
V. 102. Труш Анастасія, Вербінська Марія, Слетко Анна, Бігановський Стефан.
V. 105. Мельник Михайло.
V. 108. Дзят Ольга, Шимонович Іван.
V. 109. Мороз Микола мол., Литвин Іван, Орлоф Софія, Кендзя Олена.
V. 112. Стефанюк Теса, Старишак Юлія, Габрієльський Йосиф.
V. 113. Пігула Михайло.
V. 121. Іванців Олександра, Чуйко Анна, Чуйко Марія.
V. 123. Ковпак Емілія.
V. 132. Хоціньський Петро.
V. 133. Калущка Теодор.
V. 136. Качмар Стефан.
V. 137. Колодуб Марія.
V. 140. Качмар Михайло, Терлецький Іван, Терлецький Микола, Кораніцький Михайло.
V. 141. Мочел Іван, Якіма Марія.
V. 147. Монах Андрій.
V. 149. Лубик Іван.
V. 156. Коваль Анна, Купчак Мирослав.
V. 160. Фуртас Стефан.
V. 161. Діда Андрій, Коваль Михайло, Сенько Василь, Лесак Юрій, Ляшат Олена, Федтанович Андрій.
V. 163. Біланський Іван.
V. 167. Шпір Олена.
V. 168. Цимбалістий Йосиф, Пашик Марія.
V. 176. Мороз Іван, Бабяк Мирослав.
V. 178. Бохонок Марія.
V. 179. Була Йосиф, Хлопик Іван, Рапко Микола, Дмитришин Катерина, Рокан Ольга.
V. 182. Кішійський Володимир.
V. 191. Гецко Петро, Бачинський Володимир, Завць Катерина.
V. 192. Факс Терентій, Німа Ксенія.
V. 200. Затковська Стася.
V. 203. Чернецька Наталія, Чернецька Меланія.
V. 204. Поуга Іван, Купчинський Т. Володимир, Кириченко Юрій, Пшик Катерина, Гавришків Олена, Гавришків Василь, Стріцький Михайло.
V. 206. Гурбель Михайло, Боднар Стефанія, Тепер Стефан, Королішин Дмитро, Самборський Володимир, Бурак Стефан, Мельник Ярослав.
V. 217. Ніколайків Микола, Дороща Марія, Квасніч Емілія, Шеремета Іван, Дмитрів Анастасія, Волек Катерина.
V. 218. Гренечко Вікторія, Стахура Олена, Белевич Іван.
V. 221. Гук Анна, Каноник Йосиф, Марцінкоуський Геронім.
V. 223. Шпівник Софія, Микулик Магдалина, Байдук Станіслав.
V. 226. Бабей Павло, Федоринич Марія, Бастюк Іван, Гнатків Софія, Тербушка Петро.
V. 227. Язвинський Андрій, Булка Іван, Джемлік Юлія, Головецький Мирослав, Рушак Марія.
V. 228. Боднар Іван, Юренко Петро.
V. 230. Гнатішак Марія, Волінік Михайло, Періг Марія, Баган Емілія.
V. 234. Кузьмінська Ольга.
V. 237. Хомин Олександра, Федина Іван, Куріпа Марія, Матис Іван, Косинюк Олександра.
V. 240. Дубас К. Анна, Седорич Мирослав, Скіра Михайло.
V. 241. Скібинська Мирослава.
V. 242. Яніца Василь, Угрин Анна.
V. 244. Бенза Стася.
V. 245. Палазай Андрій, Вольчинський Микола, Єдліська Анаеля, Кушнір Анна, Сабат Олена, Лешук Анна.
V. 251. Юха Антін.
V. 267. Агрес Ольга, Хомик Володимир.
V. 268. Кармаринська Паза.
V. 270. Баран Григорій.
V. 271. Зубрицький Василь.
V. 272. Козак Стедла, Котовський Володимир, Дарнофф Макарій, Мартович Анна.
V. 276. Кірай Катерина, Манастирський Мірослав, Мураличка Марія, Гузик Іван, Гарко Михайло, Белей Іван, Мациорак Адам, Проколович Марія, Єваницький Михайло.
V. 277. Курко Микола Говард, Гавць Іван.
V. 282. Матвійчук Петро, Дзедюх

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ НАНОВО:

- I. Пашчанко Петро, Раповий Володимир,* Пич Анна, Товт Іван, Пашчанко Іван,* Пашчанко Михайло, Новак Фемія, Дзвінчак Петро, Дзвінчак Катерина.
V. 5. Олійник Проць, Кормаш Микола, Кормаш Текля, Пелех Іван, Пелех Анна, Бобельяк Іван, Пелех Павло,* Сенько Ольга, Сень Софія, Косович Мирослав,* Дінич Марія, Чорномаз Мирослав.
V. 29. Гринчак Марія, Кулява Францішка.
V. 39. Кондрасевич Лев, Кондрасевич Ева, Матковський Йосиф, Опар Іван, Пішко Катерина.
V. 43. Роголевіч Теодосія, Малинчук Петро.
V. 48. Томашевський Юрій.
V. 55. Кіндзерова Емілія, Кіндзерова Антін.
V. 57. Лісовський Антін.
V. 59. Галькевич Михайло.*
V. 62. Семкович Петро, Сливар Іван.
V. 65. Перозак Анаеля, Ошин Василь.
V. 70. Пашала Юстіна.
V. 86. Пашук Михайло.
V. 97. Грук Костя.
V. 102. Малицький Василь.
V. 123. Драган Дмитро.
V. 127. Град Йосиф,* Качор Текля, Паньків Василь, Град Стефан.
V. 131. Шеремета Ева.
V. 132. Шилак Розалія.
V. 159. Пішало Теодор, Петрик Стефан, Ткачук Іван, Сіка Григорій.
V. 161. Петришкевич Анна, Петракович Марія.
V. 170. Цановський Михайло.
V. 177. Рекрут Стефан Омелян, Рекрут Володимир.
V. 179. Степик Станіслав.
V. 186. Стельмак Анна.
V. 204. Гарматок Стефан, Бойчук Максим, Воробець Дмитро, Кітай Василь.
V. 213. Кузенька Микола.*
V. 238. Галандій Микола.
V. 242. Юрковський Михайло.
V. 243. Мілановський Сава.
V. 266. Сивак Стефан.
V. 274. Кіт Андрій.
V. 276. Олексевич Микола, Тер Ева, Затяк Михайло.
V. 298. Шальвіра Микола, Шальвіра Анастасія.
V. 310. Венігрович Володимир, Федас Марія, Федас Петро,* Долгун Плай, Рокан Тимко,* Долгун Микола, Федас Михайло, Федас Паза, Венігрович Володимир.
V. 320. Стец Франко, Стец Варвара.
V. 326. Гуральчук Мартин.
V. 352. Пацановська Марія, Пацановський Іван, Лема Петро.
V. 361. Коверго Евдокія.
V. 365. Забігайло Іван, Бартник Яків, Мускалик Іван мол.,* Сухеня Андрій, Москалик Іван, Стефанов Федор.
V. 370. Вергун Роман, Пасечний Василь.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

- V. 48. Нагребельський Михайло.
V. 64. о. Уляницький А. Антін.
V. 97. Припхан Анна.
V. 224. Петрик Анна.
V. 240. Лутвінчак Теодор.*
V. 288. Зарудна Катерина, Кіндзерська Евдокія, Саврук Федор, Саврук Катерина, Бобельяк Анна, Бобельяк Микола.
V. 298. Плевак Катерина, Плевак Іван.
V. 361. Рокан Анна, Рокан Марія, Турчин Варвара, Рокан Стефан, Рокан Паранька, Турчин Григорій.
V. 373. Добромільська Софія.
V. 382. Радковська Анна.
V. 155. Ходан Йосиф,* Ходан Анна.
V. 206. Сталеній Михайло.*
V. 334. Кузик Микола,* Гомязк Петро.*
V. 1. Кузіч Йосиф,* Барна Ева.
V. 6. Федів Михайло.*
V. 7. Томашовський Андрій, Новак Петро, Артин Ева.
V. 10. Марія Володимир,* Погода Марія, Погода Іван.
V. 12. Тутко Михайло.*
V. 14. Лютюк Михайло.*

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНИ:

- V. 276. Кірай Катерина, Манастирський Мірослав, Мураличка Марія, Гузик Іван, Гарко Михайло, Белей Іван, Мациорак Адам, Проколович Марія, Єваницький Михайло.
V. 277. Курко Микола Говард, Гавць Іван.
V. 282. Матвійчук Петро, Дзедюх

- В. 20. Баршовський Іван,* Городський Євген,* Баршовська Анастасія, Богач Михайло, Мисік Михайло.
V. 24. Кудла Михайло,* Семак Михайло,* Бурин Марія.
V. 25. Мишин Петро, Мишин Анна, Навроцький Микола.
V. 26. Гринчак Михайло,* Гринчак Іван, Гринчак Юрій, Кулявий Іван.
V. 30. Блох Олена.
V. 32. Пугач Микола.
V. 37. Атаманчук Анна.
V. 38. Качмар Іван,* Лапчик Андрій,* Пичак Марія.
V. 39. Хомак Марія, Беднар Катерина, Беднар Войтех, Фішер Анна.
V. 43. Романовський Іван, Романовська Марія,* Чарнеський С. Вім центій.
V. 49. Подушевич Михайло.
V. 58. Дороща Йосиф.*
V. 61. Юришак Іван,* Юришак Марія, Юришак Анна.
V. 65. Стасюк Теодосій, Баубла Григорій.
V. 66. Пертук Ева.
V. 70. Лутвінчак Катерина.
V. 73. Ковальчук Марія, Ковальчук Петро.
V. 78. Дронюк Анна, Ваврашко Іван, Ваврашко Теодор, Сарвачак Іван, Ваврашко Антін, Машик Микола, Старженський Семко, Шиманський Франко, Оліарчик Іван, Косинський Михайло, Внйар Іван, Дронюк Юрій.
V. 85. Пестрак Микола.*
V. 86. Клячак Петро.
V. 95. Куц Захарій, Дрошчок Петро.
V. 97. Смага Микола.
V. 99. Помес Данило, Домбек Іван.*
V. 102. Угрин Іван,* Угрин Андрій, Ганч Іван.
V. 104. Ваверчак Володимир, Пашкан Марія, Гаврило Іван, Гаврило Марія.
V. 112. Проць Олена, Волянська Павліна.
V. 120. Кічан Олександра.*
V. 121. Мандрик Ігнатій, Слободан Олександра.
V. 124. Сосновський Стефан.*
V. 128. Проданнін Андрій,* Процаннін Іван.*
V. 131. Бойко Катерина.
V. 133. Яблонська Марія.
V. 135. Яблонська Анна, Клім Єлисавета, Тунко Галя, Геферт Софія, Тунко Микола, Геферт Андрій, Терлецький Михайло, Терлецька Марія.
V. 136. Качмар Марія.
V. 137. Борзовський Франко.
V. 139. Евашук Іван.*
V. 147. Моло Григорій.
V. 151. Артин Ева, Сокальський Ілько, Гривак Марія.
V. 159. Новак Петро.*
V. 161. Лесак Марія, Лесак Стефан, Косман Іван, Строк Стефан, Муха Микола.
V. 167. Лішук Юрій, Лішук Ірина, Василінок Тома.
V. 168. Кароль Катерина, Косміна Стефан.*
V. 170. Савчин Варвара.
V. 173. Лавчик Анна, Халус Анна, Халус Микола, Халус Варвара.
V. 176. Демкович Іван,* Демкович Михайло.*
V. 177. Семенен Анна.
V. 178. Струс Анна.
V. 179. Онуфрій Петро.*
V. 186. Бесітка Тереса, Янкович Олена, МкГарій Анна.
V. 192. Семенів Лука.
V. 205. Гавриляк Іван.
V. 206. Зарівний Михайло.*
V. 209. Макар Дмитро.*
V. 214. Червонач Василь,* Говсть Марія.
V. 216. Тимух Варвара.
V. 218. Якіма Іван.
V. 219. Дорощенко Марія, Якімів Дмитро.
V. 220. Нурко Марія, Саламан Анна, Біланій Йосиф,* Нурко Григорій.
V. 221. Савчин Микола, Савчин Розалія, Заплатинський Стефан, Шеремета Дмитро, Чикало Григорій, Чикало Анна, Кравець Дмитро.
V. 223. Гринчак Раймонд.*
V. 227. Рушак Ева, Звір Катерина, Ткачун Іван, Рушак Петро.
V. 229. Цурий Анна, Волський Гендрік.
V. 230. Бурка Мирослав.*
V. 234. Бабич Анна, Портман Марія.
V. 237. Матис Володимир.*
V. 238. Медвідь Стефан.
V. 242. Сталій Анна.
V. 259. Куропас Володимир.*
V. 266. Бабій Іван.
V. 276. Баландяк Катерина, Деліно Анна, Моркван Стефан, Моркван Марія.
V. 295. Мінко Анастасія.
V. 296. Василік Стефан,* Головач Іван.
V. 298. Дмитраш Софія.
V. 300. Бучко Михайло, Кухарик Доминик, Кікта Петро, Янінич Кухарик.
V. 304. Пар Петро.
V. 308. Демтрів Іван.
V. 310. Шимко Павліна, Шимко Василь.
V. 317. Новецький Мирослав,* Чернакович Марія, Петришин Катерина, Присяжний Стефан.
V. 318. Бомба Тимко, Бомба Марія.
V. 319. Конок Михайло.
V. 325. Бохонок Теодор, Ковальчук Іван.
V. 326. Дзедюк Анна.
V. 334. Хмарик Павліна.
V. 338. Волчок Кулячицька Доминіка.
V. 339. Бішко Аграфія.
V. 342. Вадак Володимир, Вадак Олена, Буняк Анастасія.
V. 361. Мельник Михайліна, Мишук Параска, Мишук Іван,* Осоговська Анна, Семенів Андрій, Голуб Паза, Чорний Петро, Кішій Йосиф.
V. 363. Стецько Олена.
V. 365. Говат Тесія, Горват Марія, Мичак Костя, Мичак Марія.
V. 370. Гудима Марта, Брицький Володимир,* Скальський Михайло.
V. 371. Яцентій Іван, Паньків Михайло.
V. 382. Пласка Анна.
V. 388. Кривоножа Андрій,* Кривоножа Теодор.*
V. 396. Тимків Василь, Тимків Розалія.
V. 401. Кренцідова Олена.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ВИПЛАЧЕНИМ ОБЕЗПЕЧЕННЯМ:

- V. 6. Федів Анна.
V. 44. Брудяк Іван.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ВИПЛАЧЕНИМ ОБЕЗПЕЧЕННЯМ:

- V. 6. Федів Анна.
V. 44. Брудяк Іван.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ ЗІ ЗВОРОТОМ В ГОТІВЦІ:

- V. 21. Овчарик Станіслав.*
V. 45. Гарасим Омелян.
V. 70. Федько Анна.
V. 137. Товт Йосиф.
V. 195. Астраб Анна.
V. 213. Ониський Роман.
V. 251. Штохмаль Марія.
V. 269. Рудий Дмитро.
V. 355. Солига Анна.
V. 366. Седло Катерина.
V. 383. Мінго Марія, Кравчук Анна.
V. 385. Замлачунч Марія.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ:

- V. 70. Курло Кузьма.
V. 91. Гальчук Андрій.
V. 160. Варнаковський Іван.
V. 175. Тибінка Іван, Буртник Нікита.
V. 198. Нестор Василь.
V. 198. Нестор Василь.
V. 218. Стецький Марія.
V. 232. Кінько Костко.
V. 236. Заборний Микола.
V. 282. Флісак Антін.
V. 354. Скіцин Матвій.
V. 364. Занко Дмитро.

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Table with 2 columns: Description of membership status and corresponding count. Includes rows for 'З початком липня 1936 р. було в У. Н. Союзі повнолітніх членів', 'В місяці липні 1936 р. прийнято нових членів', etc.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ ЗІ ЗВОРОТОМ В ГОТІВЦІ:

- V. 21. Овчарик Станіслав.*
V. 45. Гарасим Омелян.
V. 70. Федько Анна.
V. 137. Товт Йосиф.
V. 195. Астраб Анна.
V. 213. Ониський Роман.
V. 251. Штохмаль Марія.
V. 269. Рудий Дмитро.
V. 355. Солига Анна.
V. 366. Седло Катерина.
V. 383. Мінго Марія, Кравчук Анна.
V. 385. Замлачунч Марія.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ:

- V. 70. Курло Кузьма.
V. 91. Гальчук Андрій.
V. 160. Варнаковський Іван.
V. 175. Тибінка Іван, Буртник Нікита.
V. 198. Нестор Василь.
V. 198. Нестор Василь.
V. 218. Стецький Марія.
V. 232. Кінько Костко.
V. 236. Заборний Микола.
V. 282. Флісак Антін.
V. 354. Скіцин Матвій.
V. 364. Занко Дмитро.

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Table with 2 columns: Description of membership status and corresponding count. Includes rows for 'З початком липня 1936 р. було в У. Н. Союзі повнолітніх членів', 'В місяці липні 1936 р. прийнято нових членів', etc.

ЗІСТАВЛЕННЯ ПІСЛЯ КЛАС І СУМ ОБЕЗПЕЧЕННЯ:

Table with 2 columns: Description of membership status and corresponding count. Includes rows for 'В місяці липні 1936 р. прийнято нових членів', 'В місяці липні 1936 р. прийнято з переступними листами', etc.

СТАРИЙ РІД:

Table with 2 columns: Description of membership status and corresponding count. Includes rows for 'В класі Д. на \$ 100', 'В класі А. на \$ 250', etc.

НОВИ РОДИ:

Table with 2 columns: Description of membership status and corresponding count. Includes rows for 'Обезпечення платне по смерті з вкладками до 70 року життя', 'Обезпечення платне по смерті з вкладками протягом 20 літ', etc.

Обезпечення платне за життя з вкладками протягом 20 літ. (Еквівалент):

Table with 2 columns: Description of membership status and corresponding count. Includes rows for 'В класі Е-500 на \$ 500', 'В класі Е-1000 на \$1000', etc.

НОВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА ШЛЕ ЖИТТЯ ДІВНИХ ЧЛЕНІВ:

Table with 2 columns: Description of membership status and corresponding count. Includes rows for 'В класі W-500 на \$ 500', 'В класі W-1000 на \$1000', etc.

НОВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА ШЛЕ ЖИТТЯ ДІВНИХ ЧЛЕНІВ:

Table with 2 columns: Description of membership status and corresponding count. Includes rows for 'В класі Т-100 на \$ 100', 'В класі Т-250 на \$ 250', etc.

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ:

НОВОВПИСАНІ ДІТИ:

- V. 1. Іванович Данило.
V. 11. Ковальчик Зузіана.
V. 30. Кравець Йосиф, Кравець Іван.
V. 43. Городський Омелян, Городська Єлисавета, Городський Стефан, Городська Анна, Городська Віра.
V. 59. Шербатюк Дорка.
V. 63. Лічак Ярослав, Снігавський Павло.
V. 67. Андрушко С. Іван.
V. 72. Андрушко Йосиф, Андрушко Стефан, Андрушко Михайло.
V. 84. Ванат Ольга.
V. 102. Труш Марія.
V. 120. Кривоножа Євген 2.
V. 133. Попик Арпаїн.
V. 140. Терлецька Розалія, Терлецька Франка.
V. 156. Янік Андрій.
V. 171. Зрусевич Л. Марія, Трусевич Мирослав 2, Трусевич Стефан 2.

- V. 172. Гринювська Олена.
V. 188. Бандровська Розмарія.
V. 193. Тама Галія.
V. 204. Луковська Ірина, Китай Наталія 4, Дубас Віра, Дуурин Осп.
V. 211. Телешевська Єлисавета, Каралос Теодор.
V. 223. Слюсар Пилип, Слюсар Магда, Байдалевич Станіслав, Вацлавська Ольга, Слюсар Олена.
V. 228. Зулич Дженет, Зулич Маргарета, Зулич Естер, Зулич Ненсі.
V. 224. Габрієль Йосиф.
V. 252. Гіба Євген Володимир 2.
V. 282. Флісак Стефанія, Флісак Антін, Флісак Анна, Флісак Лева, Флісак Маріон.
V. 283. Мулик Ольга, Мулик Павліна.
V. 312. Туж Михайло, Туж Марія.
V. 319. Цимбаліста Ірідя, Савчук Ольга.
V. 330. Бобак Мальвіна Броніслава.
V. 336. Михаленко Герберт.
V. 359. Дичковський Іван, Дичковський Евстахій.
V. 362. Трیشук Розалія, Трیشук Марія.
V. 375. Настасія Іван, Лезняк Іван.
V. 400. Мозильовська Олена, Бойко Павло, Шотик Єлорія, Шотик Данило, Мозильовський Антін, Семівський Олександра.
V. 39. Кондрасевич Лев, Кондрасевич Юстіна.
V. 87. Гринчич Анна.
V. 123. Драган Іван.
V. 242. Рінго Анна.
V. 243. Грабінська Олена, Грабінська Юлія, Машкевич Павліна, Мишкевич Олена, Звік Василь, Мишкевич Григорій.
V. 268. Горшко Стефан, Горшко Анна.
V. 298. Шальвіра Марія, Шальвіра Анна, Шальвіра Семен.
V. 312. Шарик Ольга.
V. 339. Барна Йосиф.
V. 352. Пацановська Емілія Марія, Пацановський Іван Богдан, Пацановський Євген, Пацановська Іванна.
V. 130. Жарська Олександра, Жарська Геня, Жарська Катерина.
V. 361. Рокан Михайло, Рокан Йосиф, Рокан Іван.

ДІТИ ПРИНЯТІ ЗІ ЗВОРОТОМ В ГОТІВЦІ:

- V. 292. Данчичини Броніслава, Данчичин Іван, Данчичин Ольга.
V. 8. Смаркутська Олена.
V. 10. Погода Олена, Погода Тадеуш, Погода Емілія, Погода Олександра, Погода Текля, Погода Ольга.
V. 61. Юришак Катерина, Юришак Йосиф, Юришак Людвіга.
V. 65. Бабула Марія, Бабула Ольга, Бабула Павло, Бабула Василь.
V. 73. Ковальчук Юлія, Ковальчук Володимир, Ковальчук Іван.
V. 78. Шморгул Лев, Ваврашко Вацла, Ваврашко Вавіна, Ваврашко Тома, Дорощко Микола, Ваврашко Франко.
V. 84. Гогол Анна.
V. 86. Пісанчин Йосиф, Пісанчин Ольга.
V. 88. Шегда Олена.
V. 95. Зігба Фея.
V. 96. Ручка Марія, Ручка Юлія.
V. 102. Угрин Д. Олександра, Угрин Е. Олена.
V. 114. Нестор Михайло, Полянський Лев.
V. 135. Фанданін Кароль.
V. 147. Моло Марія, Моло Григорій, Моло Петро, Моло Стефан, Вавришак Іван.
V. 151. Артин Стефан, Артин Стефанія, Артин Розалія.
V. 160. Козуб Іван.
V. 161. Лисак Олена, Лисак Емілія, Лисак Теодор, Лисак Теодора.
V. 173. Халус Михайло, Халус Іван, Халус Катерина.
V. 185. Дзвончик Дарія.
V. 204. Чурбай Ніна.
V. 220. Нурко Юлія, Нурко Анна.
V. 229. Пиртула Юлія.
V. 234. Фуртас Катерина, Фуртас Марія.
V. 260. Буй Володимир, Буй Марія.
V. 270. Струж Томко.
V. 274. Кіт Стефан.
V. 317. Петришин Іван.
V. 326. Дзедюк Катерина.
V. 342. Вадак Євген, Вадак Йосиф.
V. 361. Осоговська Стефанія.
V. 385. Скрипчак Марія.
V. 396. Тимків Володимир, Тимків Софія.

ДІТИ ПРИНЯТІ ЗІ ЗВОРОТОМ В ГОТІВЦІ:

- V. 28. Рокан Іван, Рокан Йосиф, Рокан Михайло.
V. 46. Угорчак Антін.
V. 58. Клочко Теодор, Клочко Ева.
V. 213. Луцій Володимир, Луцій Мирослав.
V. 292. Данчичини Олександра, Данчичин Іван, Данчичини Броніслава.
V. 151. Артин Стефан, Артин Стефанія, Артин Розалія.
V. 160. Козуб Іван.
V. 161. Лисак Олена, Лисак Емілія, Лисак Теодор, Лисак Теодора.
V. 173. Халус Михайло, Халус Іван, Халус Катерина.
V. 185. Дзвончик Дарія.
V. 204. Чурбай Ніна.
V. 220. Нурко Юлія, Нурко Анна.
V. 229. Пиртула Юлія.
V. 234. Фуртас Катерина, Фуртас Марія.
V. 260. Буй Володимир, Буй Марія.
V. 270. Струж Томко.
V. 274. Кіт Стефан.
V. 317. Петришин Іван.
V. 326. Дзедюк Катерина.
V. 342. Вадак Євген, Вадак Йосиф.
V. 361. Осоговська Стефанія.
V. 385. Скрипчак Марія.
V. 396. Тимків Володимир, Тимків Софія.

ДІТИ ПРИНЯТІ ЗІ ЗВОРОТОМ В ГОТІВЦІ:

- V. 28. Рокан Іван, Рокан Йосиф, Рокан Михайло.
V. 46. Угорчак Антін.
V. 58. Клочко Теодор, Клочко Ева.
V. 213. Луцій Володимир, Луцій Мирослав.
V. 292. Данчичини Олександра, Данчичин Іван, Данчичини Броніслава.
V. 151. Артин Стефан, Артин Стефанія, Артин Розалія.
V. 160. Козуб Іван.
V. 161. Лисак Олена, Лисак Емілія, Лисак Теодор, Лисак Теодора.
V. 173. Халус Михайло, Халус Іван, Халус Катерина.
V. 185. Дзвончик Дарія.
V. 204. Чурбай Ніна.
V. 220. Нурко Юлія, Нурко Анна.
V. 229. Пиртула Юлія.
V. 234. Фуртас Катерина, Фуртас Марія.
V. 260. Буй Володимир, Буй Марія.
V. 270. Струж Томко.
V. 274. Кіт Стефан.
V. 317. Петришин Іван.
V. 326. Дзедюк Катерина.
V. 342. Вадак Євген, Вадак Йосиф.
V. 361. Осоговська Стефанія.
V. 385. Скрипчак Марія.
V. 396. Тимків Володимир, Тимків Софія.

ДІТИ ПРИНЯТІ ЗІ ЗВОРОТОМ В ГОТІВЦІ:

- V. 292. Данчичини Броніслава, Данчичин Іван, Данчичин Ольга.
V. 8. Смаркутська Олена.
V. 10. Погода Олена, Погода Тадеуш, Погода Емілія, Погода Олександра, Погода Текля, Погода Ольга.
V. 61. Юришак Катерина, Юришак Йосиф, Юришак Людвіга.
V. 65. Бабула Марія, Бабула Ольга, Бабула Павло, Бабула Василь.
V. 73. Ковальчук Юлія, Ковальчук Володимир, Ковальчук Іван.
V. 78. Шморгул Лев, Ваврашко Вацла, Ваврашко Вавіна, Ваврашко Тома, Дорощко Микола, Ваврашко Франко.
V. 84. Гогол Анна.
V. 86. Пісанчин Йосиф, Пісанчин Ольга.
V. 88. Шегда Олена.
V. 95. Зігба Фея.
V. 96. Ручка Марія, Ручка Юлія.
V. 1

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧУЖИНЦІ.

Підчас одного страйку в одному місті в стейті Пенсильванія заряд фабрики, проти котрої робітники виступили на страйк, подав до публичного відома факт, що, мовляв, між робітниками цієї фабрики є 45 процентів чужинців, себто це роджених в Америці.

Підприємство притому не говорило нічого більше поза цифри, однак нашо воно це говорило, розумів усякий, що читає часописи розумно. Воно хотіло розбудити в американців, що читають газети, ті почування, які американці звичайно мають до чужинців.

Які це почування, звісно: почування упередження, ненависти, погорди або тим подібні чуття.

ГОВОРЯТЬ ПРО ТЕ, ЧОГО НЕ ЗНАЮТЬ.

Підприємство подавало рівночасно, докладно, які це чужинці працюють у його фабриці. Отже вчилися мадерів, хорватів, поляків і „словаків“.

Подаючи попри поляків і хорватів ще „словаків“, воно виставило собі свідоцтво неувта, бо хорвати й поляки теж словаки.

Можливо, що воно думало вичислити словаків, — у якому випадку свідоцтво неувта всетаки йому належиться.

ПОЩО РОЗКРИВАТИ НАЦП?

Та не в тому річ, чи воно знає національності, чи ні, а в тому, пощо воно їх вичисляло. Що може навчити людей, що читають про страйк, коли вони читають, якого походження страйкарі?

Яке відношення має пересічний американський читач газет до поляків, хорватів, мадерів, словаків і подібних? Яке це відношення, звісно.

Зрештою, це вичислення може придатися не тільки серед американців. Адже до мадерів, поляків, хорватів, словаків мають в Америці певне відношення різні інші народи.

До поляків мають певне чуттєве відношення литовці й українці. До хорватів серби й італійці. До мадерів німці, румуни, українці, хорвати. Вичислення цих народів між страйкуючими робітниками вчить цих людей: не дивіться на цих страйкарів як на робітників, а дивіться як на своїх національних ворогів.

Чи розумно так українцям робити?

ДВА КІНЦІ.

Згадана вище заява була видана 10-го липня, а 11-го серпня Джан Гемилтон, голова краевого комітету Републі-

канської Партії та головний справник виборчої кампанії републиканського кандидата, Ландона, на уряд президента Злучених Держав, уважав за потрібне видати й розіслати по цілій Америці заяву про свою особу, а саме про своє походження.

Каже він у цій заяві, що, мовляв, він чував, що про нього говориться, що він чужинець. Отже супроти цього Гемилтон це явно заперечує.

Це показує, що хтось пустив пропаганду за чужинство на людину, що веде партію, яка дуже радо промовляє до ворожнечі „американців“ проти „чужинців“. Хтось видно взяв від політиканів палку й показав політиканам другий кінець:

ЧИ ЦЕ ВИРІШЕННЯ СПРАВИ?

Що зробив з цєю пропагандою Гемилтон?

Він подав, де він родився, де родилися його батько, його мати.

„Чи це виглядає на чужинецьку матерію?“ — питається він з триумфом за себе, заложивши великі пальці за свою камізелю. „Айова (де він родився) це може чужий стейт для Джима Фарлея (головни демократичного комітету), але це собі звичайний степовий стейт (Злучених Держав). Це демократична пропаганда“.

Виходило, що ця „демократична пропаганда“ дурна, бо вона не опирається на правді; якби Гемилтон справді був родився за границями краю, то ця пропаганда була би слушна, — каже думується Гемилтон. Отже тоді виборці Америки справді мали би думати: ні, видно, що Ландон не буде добрим президентом, коли він іменував справником своєї виборчої кампанії „чужинця“.

Чи справді розумні американці мали би так думати? Може кому видатися, що справді так треба думати, та мені здається, що така людина подобала би на ту бабу, що, прийшовши на храм у чуже село та слухаючи знаменитого проповіді, від якої всі плакали, на запит, чому вона не плаче, відповіла: „Як я можу плакати, коли я не з цієї парохії?“

ПАРОХІЯЛЬНИЙ І ПРОВІНЦІЙНИЙ УМ.

На зборх Інституту Публичних Справ при вірджинським університеті в Шарлотсвилі, що відбувалися в липні, виступив д-р Роберт МекЕлрой, професор американської історії в славнім англійським уні-

SECOND ANNUAL MOONLITE-DANCE sponsored by ODWU AND YUN to be held at BELVEDERE PARK, NORTH BEACH, E. I., N. Y. SATURDAY EVENING, AUGUST 15, 1936 Music by MYRON BARON and his Royal Arcadians Dancing from 7 P. M. to 1 A. M. — Subscription 30 cents

ЩО ВИ ЗНАЄТЕ ПРО ЛЕМКІВЩИНУ? Коли хтось питається Вас про Лемківщину, чи можете дати вдоволюючі відповіді? Що діється тепер на Лемківщині? Відповіді на ці питання знайдете в новій книжці ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ написав Юліян Тарнович 284 сторін — 100 ілюстрацій. — Ціна \$1.00. Заомвляйте в книгарні „СВОБОДА“, 81-83 GRAND STREET (BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

верситеті в Оксфордї, в Англії, з промовою, котра облетіла всю американську пресу, а в котрій він сказав: „Ворогом світу — усього світу — не є Гітлер, хоч який лихий вплив він має своїм гранням на провінціалізм і страху. І не є ним Мусоліні, одитий для паради в державні шати, покинуті Юлієм Цезаром. І не є ним Сталін, темна фігура, що поволи набирає більшої барви, коли він планує дати виборчі права мільонам Росії.“

„Ні, ворогом світу є провінційний ум... Застрашуючим фактом є“ — говорив він далі, „що коли яка нація стає перед питанням війни й миру, наперед у нації висуваються обмежені люди, котрими керує пересуд і котрих запалюють пристрасті“.

ЗАПАЛЕНІ ПРИСТРАСТІ.

До чого доводять запалені пристрасті, видно гарно на прикладі горожанської війни в Іспанії. Не проявляють там багато здорового розуму не лише воюючі сторони, але й люди поза границями Іспанії, до цієї війни властиво непричетні.

Увійшло, наприклад, уже в звичай називати цю горожанську війну війною між комунізмом і фашизмом. Тимчасом „Манчестер Гардіан“, що звичайно в таких справах краще поінформований, як котрабудь інша газета в світі, каже

про горожанську війну в Іспанії:

„Тому ті, що кажуть, що в Іспанії ведеться війна між комунізмом і фашизмом, справу занадто упрощують. Лівий републиканський уряд, що правив до вибуху ворожнечі, не мав у собі ні комуністичні ні соціалістичні, та лишень вертався до суспільних реформ, котрі перевів перший вибраний народом републиканський уряд з другого боку, явна фашистська партія в Іспанії була без більшого значіння. Збунтовані генерали, що свідомо пішли до горожанської війни, котра викликала такий вибух ненависти й огірчення, дуже легко можуть багато причинитися до комунізму, якщо їм поведеться повстання... Генерал Моля заявив, що він думає вигодувати Мадрид і не проливати безпременно крові, але така тактика... не зменшує трагедії, яку ці вояки звалили на рідну країну... Який результат не був би, будучи „іспанського народу чорна й гірка“.

Діти.

— Чого ти так нудишся, Данилку?

— Бо не маю з ким батитися.

— Йди та приведи собі суєдивого Софронка.

— Е, я бавився з ним учора, і не думаю, чи він уже настільки видужав, щоб міг нині з мною бавитися.

ПРО ДИТЯЧИЙ ЗІР

Медична наука переконала людей, що багато ріжких недуг і недомогань у людському організмі переходять з наслідства від діда на сина, від сина на внука і т. д.; люди одличують їх подібно, як одличують зріст, вигляд лица, краску волосся й барву голосу. Такі недуги й недомогані називає медична мова дікарів „фамілійними недугами“ або фамілійними недомоганнями. Слабкість зору є також фамілійним недомоганням.

Слабкість зору ділно на два роди: короткозорість, котра людина бачить тільки близька, і далекозорість, як вона не бачить близька, тільки здалека. Не треба бути аж лікарем, щоб сказати, хто короткозорий, а хто далекозорий; це завважують звичайні люди, бо короткозорий тримає читання близько до очей, а далекозорий далеко від очей.

Хочемо говорити про слабкий зір у дітей. Родичі знають дуже добре про недостатку зору своєї рідної дитини, але не звертають на неї ніякої уваги; вони потишають себе, що їхня дитина виросте з слабких очей; вони мають надію, що зір дитини направиться сам від себе, як дитина підросте. Але така надія марна, бо медична статистика не знає випадку, щоби природа викликала короткозорість або далекозорість дитини.

Далекозора дитина переборше якийсь час своє недомогання, навіть без поважніших шкідливих наслідків для очної кулі, бо мязи, які регулюють звуження зіниці, легко приспособлюються до обставин; але така дитина терпить від болю голови. Зовсім інший процес відбувається у випадках короткозорості; тут приспособлення мязів не відбувається так легко, як при далекозорості. Мязи, які регулюють розширення зіниці, не такі сильні, як ті, що регулюють її звуження; тому очна куля розширяється на всі сторони, і піднас такої переми очної кулі наступає дегенерація тих середніх частин ока, на котрих відбиваються предмети, які бачиться. Які наслідки з цього для дитини? А такі: Коли занедбуємо недомогання короткозорості, то з часом зір дитини дуже слабше й така дитина на старі літа може дуже легко зовсім осліпнути і стати непридатною калікою до життя.

Фізично-оптична наука вже від давніх часів старалася боротися проти цих недомогань зору при допомозі окулярів, якби подідай мене суди не Сьогодні ця наука вже побо-

рола із способом як найдокладнішого підбору й примінення окулярів. Не можна казати, що одні й ті самі окуляри можуть бути відповідні для двох дітей або для двох дорослих осіб, бо нема двох осіб, які малиб той самий дефект одної і тої самої сили. Ріжниця може бути дуже маленька, але як вона останеться несправленою, тоді процес розвинтти недомогання не застановляється, але навпаки, поступає далше, і недомогання стає гірше. Купувати самому окуляри в склепі і там припасовувати їх до зору, не добре; воно гірше, ніж не мати ніяких окулярів, бо так підібраними окулярами звичайно ще гірше псується зір.

Підбір окулярів належить до професії лікарів, які перейшли і з успіхом покінчили спеціальний курс окулістики й офтальмології. Вони вживають при підбиранню окулярів крапель, які запускають пацієнтові в очі, бо тільки так можна докладно припасувати окуляри і розсідити середину очної кулі відносно „дирже-будь“ інших органічних недуг.

3 шотландського гумору.

Один багатий шотландець уладжує прийняття. Служба подає на стіл ріжнородні страви, але всі в дуже малій скількості. Вкінці служачий приносить на тарілці, як десерт, дослівно краплю меду. Один з гостей дивиться на щойно принесений присмак і каже: — Як бачу, то шановні панство кумиди собі пчолу!

Три шотландці сидять ранком над берегом моря й лапають вудкою риби. Риби чіпаються знаменито! Вкінці один з них каже: — А тепер, хто впродовж години зловить рибу, має „зафундувати“ пляшку віскі.

— Згода! — відповіли два други.

Минає година, проект продовжують до двох годин, минає друга — до трьох і т. д. Вкінці пополудні, десь коло 4-тої години, надходить поліцай і каже: — Ловити рибу в тому місці не дозволено, витягнути вудки, бо запишу на кару!

Шотландці послухно витягнули вудки й нараз усі три ахнули з дива: ані на одній вудці не було заложеного хробачка.

В суді.

— Можеш іти до дому, дарую тобі цей раз, але старайся, щоб я тебе тут більше не бачив! — каже суддя до обвинуваченого.

— Пане суддя! Ви і цей раз були мене тут не побачили, якби подідай мене суди не привів.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

Замкові ланцюхи на брамі здавалися тепер неборними перешкодами. Нерви білих хлопців були натягнені докраю. Бо кожної хвилини міг підглянути їх якийнебудь чорношкірий і спровадити на них ціле племя людодів. Якби їх людоді тепер зловили, вони вбилиб їх на місці. Бож недалечко від них лежав труп їх чарівника Інтама.

Дік пробрав відімкнути колючу, що сповнала два ланцюха, своїм ножем. Але це йому не вдалося. Нагло Док мало що не скрикнув: „Диви! Які дурні ці людоді. Вони думають, що сила ланцюха міститься не в його матеріяльній структурі, тільки в чародійних прикметах!“ Глянувши, куди показував Док, вони побачили, що один кінець ланцюха був прив'язаний до слабого хабаззя.

Не було нічого дивного, як підступити до цього кінця, де висів зачеплений до хабаззя ланцюх, і це хабаззя розтяти ножем. Док це виконав легко. Однак їх радість скоро обернулася у жах, бо ланцюх, відорвавшись від хабаззя, з цілою силою і гуком упав на землю і тим звернув на себе увагу канібалів.

В одній хвилі канібали стрибнули на них, кричачи: „До брам!“ — звершав їх ватажок. Вхопивши свої списи, вони мов навіжені подалися в напрямі брам. Взяні чули їх крики і тупіт ніг і напружували кожний свій мяз, щоб відчинити браму. Однак величезна брама навіть трошки не подавалася під їх напором. Канібали зближались.

ЦЕРКОВНО-НАРОДНИЙ СПІВАНІК під нотами на три і чотири голоси, зібрав і уложив о. Віктор Матюк. ЧАСТЬ I: Пісні перед і по наурі і 24 пісень зі св. Літургії. ЧАСТЬ II: Тропарі і Кондаки Воскресні від 1. до 8. тласу; Прокімени Літургійні від 1. до 8. тласу; Пісні в Вечері; Пісні з Утрени. ЧАСТЬ III: Пісні великого поста; на Великдень з воскресної Утрени; Пісні на Празники Господні; Богородичні; Святіх; Мелодії. Це є дуже практична книжка для дякоучителів. Друку не е дуже чіткий. Ціна \$1.50. Замовлення на С. О. D. не висилаємо. Пишіть до? „СВОБОДА“ 81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

Імнянини. — Не знаю, щоб то таке дати своїй жінці на імнянини. — Чомуж її про це не спитаеш? — От радши! Деж я можу аж, настільки спромоттисся! ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ НА ПРОДАЖ 45-АКРОВА МОЛОЧНА ФАРМА, 5 коров, одна ялівка, 2 коні, курі, дім на 5 і 6 кімнат умєбьований, клєнові дерева, річка і кернїя. Дobre місце для лєкєаня курей. Ціна \$2,700, готівкою \$1,250. Голосїтьє до: GEORGE YIENSEN, R. 2, Sherburne, N. Y.

ДО ВИНАЙМЛЕННЯ ФАРМА з газольного стадїю, дім з всіми уліпшеннями при стейтвїй дорозї, dobre місце, близько Summit, N. J. За інформацією питайте: 187, 364 — 15th AVE., NEWARK, N. J. Phone: Essex 2-9613.

Д-Р ЮРИЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

НАЙКРАШЕ ХОРІ, НЕ ТРАТЬТЕ НАДІІ! Даром пробка ЗІЛЛЯ МІЛЕРТОН СЬГОДНІШНЄ ОГОЛОШЕННЯ У ВАШИХ РУКАХ МОЖЕ БУТИ ВАШИМ ПЕРШИМ СТУПЕНЕМ ДО ЗДОРОВ'Я. Хочемо, щоб найбільше людей пізнали це відомє лікарство, злізне, котре докладно таїть чуту у недугах шлунока, розважувати і вєдуть випрок. Одина Велика Коробка \$1 вистає майже на цілий місяць помочі для найгірше хорого. Спеціальна офєрта читачам „СВОБОДИ“: [ ] \$1.00 за одну коробку Мілєртона. [ ] \$1.50 за дві коробки Мілєртона. [ ] \$2.00 за три коробки Мілєртона. [ ] Питайте за злізне Мілєртона у вашїх суєдній аптєкї, а як там його не мають, то пишіть до: J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. Box 628, Newark, N. J. Потребуємо агєнтів.

УКРАЇНСЬКЄ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ — написав — Іван Бугєра 66 сторін. Ціна 30 центів. Замовляйте в книгарні „СВОБОДИ“, 81-83 GRAND ST. (BOX 346) JERSEY CITY, N. J.

ПЕТРО-ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОУК, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦАХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel. Orchard 4-2565. BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 188 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.